ROMÂNA: EFICIENT ŞI ATRACTIV

TAMARA CAZACU DIANA VRABIE

GRAMATICA LIMBII ROMÂNE

în scheme şi tabele

Integritas

CUPRINS

GENUL ŞI NUMĂRUL SUBSTANTIVELOR

GENUL	NUMĂRUL	
	SINGULAR	PLURAL
masculin	consoană : muncitor u : metru e : frate	- i : muncitori - i : metri - i : fraţi
feminin	ă : casă ă : sală e : carte ea : cafea	- e : case - i : săli - i : cărţi - le : cafele
neutru	consoană : caiet consoană : tren u : teatru u : lucru u : fotoliu	- e : caiete - uri : trenuri - e : teatre - uri : lucruri - i : fotolii

NOTA BENE! De regulă, aceste substantive conţin, la singular, o singură silabă.

CAZUL SUBSTANTIVELOR

CAZUL	ÎNTREBĂRILE
nominativ	cine? ce?
genitiv	a, ale, al, ai cui?
dativ	cui?
acuzativ	pe cine? ce? pentru cine? pentru ce? la cine? la ce? unde? de unde? care? ce fel? cu cine? cu ce? etc.
vocativ	exprimă o chemare, o adresare, o poruncă, un îndemn

GENUL SUBSTANTIVELOR

MASCULIN (m.) FEMININ (f.) NEUTRU (n.)

- Danu, ai un caiet în plus?
- Ba am chiar două caiete.

GENUL	EXEMPLE
masculin	un muncitor□, un codru, un fluture, un ochi
feminin	o casă, o carte, o cafea, o mușama
neutru	un scaun□, un unghi, un tablou

(m.) un (acest) băiat – doi (acești) băieți
(f.) o (această) lampă – două (aceste) lămpi
(n.) un (acest) tablou – două (aceste) tablouri

MASCULINUL și FEMININUL – NUME DE FIINȚE și OBIECTE
(substantive animate și inanimate)

NEUTRU – NUME DE OBIECTE
(substantive inanimate)

masculine
om, băiat, elev
chelner, strungar
fag, stejar, brad
cîine, iepure, leu
ardei, cartof, bostan
ianuarie, februarie
ban, dolar, franc
do, re, mi, fa, sol, la
bujor, crin, nufăr
a, b, c, d, e
trei, patru, cinci

feminine
doamnă, fată, soră
croitoreasă, farmacistă
capră, vulpe
fasole, linte, mazăre
crizantemă, lalea
caisă, cireașă
luni, marți
iarnă, primăvară, vară
dimineață, seară

neutre
izvor, tractor, creion
măr, ghiozdan
volei, fotbal, manual
crivăț, caiet, nas
anunț, miros, gust
cules, televizor
curaj, frig, fotoliu

NOTA BENE!

Aceeași formă pentru masculin și feminin:
cocostîrc, elefant, papagal, struț, zimbru, liliac, pițigoi, uliu, greier, țînțar

Numai feminine:
cămilă, girafă, lăcustă, vidră, lebădă, veveriță, privighetoare

Forme diferite pentru masculin și feminin:
bărbat - femeie
frate – soră
ginere – noră
unchi – mătușă
berbec-oaie
nepot > nepoată
pictor > pictoriță
român > româncă
urs > ursoaică
prinț > prințesă
gîscă > gîscan

Nume proprii paralele:
Alexandru – Alexandrina
Florea – Floarea
Gabriel – Gabriela
Ion – Ioana
Ștefan – Ștefania
Mihai – Mihaela
Daniel - Daniela
Dumitru - Dumitrița

Naționalități:
spaniol – spaniolă
bulgar – bulgăroaică
italian – italiancă
englez – englezoaică
român – româncă
francez – franțuzoaică
rus – rusoaică
german – germană
ungur – unguroaică

Feminine ca formă, masculine ca sens:
călăuză, ordonanță, santinelă

EXEMPLE:

1) *Pe-un picior de plai,*
Pe-o gură de rai...
(*Miorița*)

2) *Mă bucur că am mamă și am tată,*
Mă bucur că am frați și am surori,
Mă bucur că am casă și am masă,
Că am soție, fiice și feciori. (Dumitru Matcovschi)

NUMĂRUL SUBSTANTIVELOR

SINGULAR (sing.) PLURAL (pl.)

Masculin

copil – copii
om□ – oameni
soare – sori *(fig.)*

an□ – ani
metru – metri
frate – fraţi
tată - taţi

Feminin

casă –case
sală –săli
carte – cărţi
fotografie – fotografii
femeie – femei
stea – stele
pijama - pijamale

zi – zile
vale – văi
soră – surori
vamă - vămi

Neutru

scaun□ – scaune
tramvai – tramvaie
tren□ – trenuri
teatru – teatre
lucru - lucruri
fotoliu - fotolii

ou - ouă
folos - foloase
control – controale

NOTA BENE!

Au doar forme de singular:	Au doar forme de plural:	Forme identice la singular şi plural	Modificări de sens:
taică, var, miere, secară, aur, box, foame, chimie, Roma, creştinism	zori, ochelari, tăieţei, pantaloni, Alpi, Carpaţi	un arici – doi arici un ochi – doi ochi un pui – doi pui o muncitoare – două muncitoare	frig – *friguri* (boală) fier – *fiare* (lanţuri) fraţii = „fraţii şi surorile" soţii = „soţul şi soţia" mirii = „mirele şi mireasa"

Substantive cu mai multe forme de plural (sens diferit)

CORN	coarne -	Cerbul are nişte coarne fantastice.
	cornuri –	Daţi-mi, vă rog, trei cornuri cu ciocolată.
	corni -	În pădure cresc mulţi corni
COT	coate –	Băiatul avea coatele zdrelite.
	coturi –	Poliţistul a avertizat că urmează nişte coturi periculoase.
	coţi –	Pînza avea o lungime de trei coţi
CAP	capete –	În clasă se vedeau cîteva capete speriate.
	capi –	Triburile şi-au ales doi capi
	capuri –	De sus se vedea cum nişte capuri înaintează în mare.

SUBSTANTIVE

colective:
aluniş, grup, stol, echipă, boierime, ţărănime, nobilime, popor, cîrd, frunziş, neam, oaste, mulţime, roi

cu forme diferite la plural (sens identic):
vis - vise - visuri
tunel - tunele - tuneluri

EXEMPLE:

1) *Prepeliţa ar fi vrut să se rupă în două: jumătate să plece cu copiii sănătoşi, iar jumătate să rămînă cu puiul schilod.* (I.Al. Brătescu-Voineşti)

2) *Cerul era senin, soarele se juca cu nouraşii*. (Constantin Dragomir)

DERIVAREA SUBSTANTIVELOR

Chişinău - chişinăuian

Franţa- francez

Soroca - sorocean

România - român

A. SUFIXAREA

- *ocupaţia:* -ar (bucătar), -aş (cosaş), -tor (muncitor) -ist (taximetrist), -giu (geamgiu)
- *apartenenţa:* -ean (clujean), -ez (chinez)
- *colectivitatea:* -ime (tinerime), -et (brădet), -iş (frunziş)
- *idei abstracte:* -ie (prietenie), -ime (agerime), -ătate (bunătate)
- *nume proprii:* -escu (Popescu), -eanu (Strîmbeanu), -oiu (Olăroiu)

Moscova - moscovit

America - american

SUFIXE

diminutivale
(a diminua = a micşora):

-aş (copilaş)
-el (copăcel)
-ică (lopăţică)
-uş (căţeluş)
-iţă (fetiţă)

augmentative
(a augmenta = a creşte):

-an (puştan)
-andru (copilandru)
-oi (măturoi)

Austria - austriac

NOTA BENE!

doctor – doctoriţă
bucătar – bucătăreasă
prieten – prietenă
ieşean – ieşeancă
lup – lupoaică

gîscă – gîscan
vulpe- vulpoi

EXEMPLE:

1) *Fluieraş de os,*
Mult zice duios!
(Mioriţa)

2) *Mîndru ciobănel*
Tras printr-un inel
(Mioriţa)

3) *Dar la cea măicuţă*
Să nu-i spui, drăguţă,...
(Mioriţa)

4) *După masă, pădureţul era sădit în faţa casei...*
(Ion Druţă)

5) *După durerile grozave de pînă adineauri, urmează acum o dormitare plăcută.*
(I.Al.Brătescu-Voineşti)

6) *Izvoarele-şi aruncă unda rece*
În pîrîiaşe mii să şi-o înece.... (Aureliu Busuioc)

DERIVAREA SUBSTANTIVELOR

B. PREFIXAREA

- Unde locuieşti?
- Într-un sat transcarpatic.

prea / **ultra** / **arhi**	= *foarte*:	preacuvioşie / ultrasunet / arhicunoscut
super / **supra**	= *deasupra*	superarbitru / supracurent

anti-	antiumanism	„împotriva”
ante-	antevorbitor	„înainte”
arhi-	arhiplin	„foarte”
co-	copreşedinte	„împreună”
contra-	contracandidat	„împotriva”
ex-	ex-ministru	„fost”
inter-	interspaţiu	„între”
ne-	necinste	„lipsă”
non-	nonvaloare	„lipsă”
post-	postfaţă	„după”
pre-	preadolescenţă	„înainte”
re-	readuce	„repetare”
trans-	transcarpatic	„dincolo de”

SUBSTANTIVE CU: **îm-** **în-** **des-** **dez-**

împădurire	despădurire	în**n**odare
împerechere	desperechere	în**n**orare
înarmare	dezarmare	

înot	înapoiere
înălbire	înaripare

C. COMPUNEREA

subst. + subst.	pomicultură	Succesele regiunii noastre în pomicultură sunt mari.
	cîine-lup	Vecinul meu are un cîine-lup devotat.
adj.+ subst.	bunăvoinţă	Bunica ne-a întîmpinat cu multă bunăvoinţă.
subst.+ adj.	coate-goale	Ca să nu ajungi un coate-goale, trebuie să munceşti.
subst. + prep.+ subst.	untdelemn	Am adus o sticlă de untdelemn din cămară.
subst. + prep.+ adverb	Sîmbăta de Sus	Verişoara mea a fost la mănăstirea Sîmbăta de Sus.
prep. + subst.	sublocotenent	Unchiul meu este sublocotenent.
verb + subst.	pierde-vară	Andrei este un pierde-vară (leneş).
adj. + adj.	politico-social	Imaginea politico-socială a ţării se îmbunătăţeşte.
art. posesiv + subst. în genitiv	Avădanei	Elevul Avădanei a intrat ultimul în clasă.

NOTA BENE! du-te-vino (vagabond)
lasă-mă-să-te-las (leneş)
nu-mă-uita (floare)

EXEMPLE:

1) *Tu-mi ceri chiar **nemurirea** mea*
În schimb pe-o sărutare. (Mihai Eminescu)
2) *Era un căluţ jigărit şi plin de **bunăvoinţă**.* (Mihail Sadoveanu)
3) *Moşneagul fiind un **gură-cască** ...se uita în coarnele ei şi ce-i spunea ea, sfînt era.* (Ion Creangă)

DECLINAREA SUBSTANTIVELOR CU ARTICOL HOTĂRÎT

Genul / Numărul / Cazul	masculin		feminin		neutru	
	singular	plural	singular	plural	singular	plural
N. A.	prietenul fratele	prietenii fraţii	masa cartea	mesele cărţile	stiloul scaunul	stilourile scaunele
G. D.	prietenului fratelui	prietenilor fraţilor	mesei cărţii	meselor cărţilor	stiloului scaunului	stiloururilor scaunelor
V.	prietene! omule!	prietenilor! oamenilor!	copilo! mamă!	copilelor! doamnelor!	—	—

UTILIZARE

	SINGULAR	PLURAL
	NOMINATIV: Cine? Ce?	
M F N	Prietenul bun la nevoie se cunoaşte. Ziua bună se cunoaşte de dimineaţă. Cîmpu-i cu ochi, pădurea cu urechi.	Prietenii mei sînt din Braşov. Doamnele profesoare vin la facultate. Dulapurile de acolo au multe rafturi.
	GENITIV: a, ale, al, ai cui?	
M F N	Băiatul este al vecinului. Florile sînt ale doamnei Maria. Mă doare capul din cauza frigului.	Costumele sînt ale studenţilor. Cărţile profesoarelor sînt pe masă. În faţa dulapurilor trebuie să punem o oglindă.
	DATIV: Cui?	
M F N	Călătorului îi şade bine cu drumul. Voi dărui o carte prietenei. Aş vrea să dăm acest decor teatrului.	Decanul a anunţat studenţilor orarul nou. Ea a ocupat locul I graţie doamnelor profesoare. Instruirea este eficientă şi datorită manualelor.
	ACUZATIV: Pe cine? ce? Cu cine? Cu ce?	
M F N	M-am întîlnit cu un student de la anul I. Nu da vrabia din mînă pe cioara de pe gard. Peştele de la cap se strică.	Maria vorbeşte cu studenţii de la facultate. Noi mergem la profesoarele de istorie. Hainele noastre sînt în dulapurile acelea.
	VOCATIV:	
	- Unde fugi tu, valule? - Către mare, malule.	Fiţi atenţi, studenţilor! Doamnelor profesoare, plecaţi?

NOTA BENE!

Genitiv
- Cărţile sînt ale *elevului.*
- Cărţile sînt ale *lui Andrei.*
- Îmi plac străzile *Chişinăului.*

EXEMPLE:

1) *Studentul acesta este din Bălţi.* 2) *Părinţii studentului acesta sînt medici.* 3) *Ea a reuşit datorită insistenţei studentului.* 4) *Maria vorbeşte cu studentul de lîngă ea.* 5) *Fii atent, studentule!* 6) *Studenţii aceştia sînt da la Facultatea de Litere.* 7) Calitatea fotoliilor este bună. 8) *Doamna s-a apropiat de studenţi.* 9) *Grăbiţi-vă, studenţilor!*

DECLINAREA SUBSTANTIVELOR CU ARTICOL NEHOTĂRÎT

Genul / Numărul / Cazul	masculin		feminin		neutru	
	singular	plural	singular	plural	singular	plural
N. A.	un student	nişte studenţi	o doamnă	nişte doamne	un pix	nişte pixuri
G. D.	unui student	unor studenţi	unei doamne	unor doamne	unui pix	unor pixuri
V.	student!	studenţi!	doamnă!	doamnelor!	——	——

NOTA BENE!

cumnat – cumnate!	vecin – vecine!	bunică – bunico!
cuscru – cuscre!	Ion – Ioane!	fetiţă – fetiţo!
băiat – băiete!	Marin – Marine!	mămică – mămico!

	SINGULAR	Caz	PLURAL
M F N	Un student pleacă la mare. O doamnă a părăsit sala. Pe bancă este un stilou	**NOMINATIV: Cine? Ce?**	Nişte studenţi se grăbesc la ore. Nişte doamne s-au uitat mirate spre mine. Pe masă sînt nişte stilouri.
M F N	Am discutat cu prietena unui student. Ea este colega unei doamne din Soroca. Maşina este a unui teatru din Chişinău.	**GENITIV: a, ale, al, ai cui?**	Maşinile sînt ale unor studenţi. Ei au întîrziat la tren din cauza unor neînţelegeri Cuverturile unor fotolii trebuie schimbate.
M F N	A cîştigat datorită unui student care l-a ajutat. I-a scris o felicitare unei doamne. S-au certat din cauza unui proiect.	**DATIV: Cui?**	Ea telefonează unor studenţi din Siria. A ajuns la timp datorită unor doamne. Bunurile au fost repartizate conform unor criterii
M F N	Decanul a vorbit cu un student din grupa noastră. Am discutat despre o doamnă. Eu am venit cu un tren accelerat.	**ACUZATIV: Pe cine? ce? Cu cine? Cu ce?**	El a văzut nişte nori şi a refuzat să meargă în excursie. Am vorbit ieri despre nişte dischete El vrea să cumpere nişte computere
	Student Popescu, fii atent! Stimată doamnă, vă rog să vă apropiaţi!	**VOCATIV:**	Studenţi, fiţi atenţi! Stimate doamne, nu intraţi!

EXEMPLE:

1) *Da, eu sînt o frunză verde,*
Da, eu sînt un bob de grîu,
Da, eu sînt un strop de apă
Dintr-o mare, dintr-un rîu. (Dumitru Matcovschi)

2) *Cît trăim pe-acest pămînt*
Mai avem un lucru sfînt:
O cîmpie, un sat natal,
O clopotniţă pe deal. (Nicolae Dabija)

DECLINAREA SUBSTANTIVELOR PROPRII

	MASCULINE		FEMININE		NEUTRE	
	simple	compuse	simple	compuse	simple	compuse
N. A.	Ion Moldoveanu Chişinău	Barbălată Cîmpulung Ciubăr – Vodă Ştefan cel Mare	Sofia Olga Carmen Măgurele	Alba Iulia Sărata Galbenă Cetatea de Baltă Facultatea de Litere	Nistru Răut Pohoarne	Statele Unite ale Americii Combinatul de pîine Oficiul stării civile
G. D.	lui Ion lui Moldoveanu Chişinăului	lui Barbălată Cîmpulungului lui Ciubăr-Vodă lui Ştefan cel Mare	Sofiei Olgăi lui Carmen Măgurelelor	Albei Iulia Săratei Galbenă Cetăţii de Baltă Facultăţii de Litere	Nistrului Răutului Pohoarnelor	Statelor Unite ale Americii Combinatului de pîine Oficiului stării civile

NOTA BENE!

Ioana – Ioanei
Floarea – Floarei, dar floarea - florii

UTILIZARE

simple

MASCULINE

N. Oprea merge la piaţă.
G. El a vorbit cu sora lui Oprea.
D. Ioana a ajuns mai repede datorită lui Oprea.
A. Mama vine cu Oprea.

FEMININE

N. Soveja este o mănăstire în judeţul Vrancea.
G. Zidurile Sovejei sînt acum ruinate.
D. Sovejei îi datora scriitorul frămîntările sale.
A. Russo a părăsit Soveja la 5 aprilie 1846.

compuse

MASCULINE

N. Alecu Russo este unul dintre clasicii noştri.
G. Vasile Alecsandri a fost un bun amic al lui Alecu Russo.
D. Cercetătorul Geo Şerban şi-a consacrat studiul lui Alecu Russo.
A. Epidemia din 1829 l-a lăsat pe Alecu Russo orfan de mamă.

FEMININE

N. Facultatea de Litere este una dintre cele mai prestigioase în universitatea noastră.
G. Studenţii Facultăţii de Litere au pregătit o serată literară.
D. Facultăţii de Litere îi datorăm primirea caldă.
A. Profesorii se grăbesc spre Facultatea de Litere.

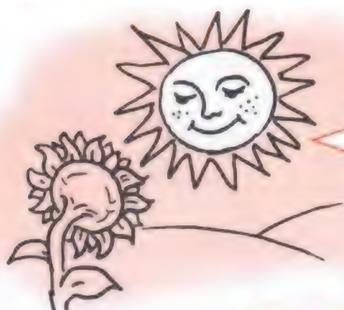
NEUTRE — **simple**

N. Nistrul este un rîu cu apă bună.
G. Malurile Nistrului sînt pline de verdeaţă.
D. Datorită Nistrului Chişinăul are apă potabilă.
A. Pe Nistru este hidrocentrala de la Dubăsari.

NEUTRE — **compuse**

N. Statele Unite ale Americii pledează pentru libertate şi democraţie în lume.
G. Cetăţenii Statelor Unite ale Americii sînt liberi.
D. Profesorul nostru şi-a consacrat un studiu Statelor Unite ale Americii.
A. Colegul meu a plecat din Statele Unite ale Americii la începutul lunii.

DECLINAREA SUBSTANTIVELOR COMPUSE

- Floarea-soarelui priveşte cu nesaţ spre faţa soarelui.
- Florii-soarelui îi zîmbeşte de sus soarele.

CU ARTICOL NEHOTĂRÎT

	masculin		feminin		neutru	
	singular	plural	singular	plural	singular	plural
N. A.	un muncitor-constructor	nişte muncitori-constructori	o mamă-eroină	nişte mame-eroine	un atelier-şcoală	nişte ateliere-şcoală
G. D.	unui muncitor-constructor	unor muncitori-constructori	unei mame-eroine	unor mame-eroine	unui atelier-şcoală	unor ateliere-şcoală
V.	-	-	-	-	-	

CU ARTICOL HOTĂRÎT

	masculin		feminin		neutru	
	singular	plural	singular	plural	singular	plural
N. A.	cîinele-lup	cîinii-lupi	pasărea-liră	păsările-liră	vagonul-restaurant	vagoanele-restaurant
G. D.	cîinelui-lup	cîinilor-lupi	păsării-liră	păsărilor-liră	vagonului-restaurant	vagoanelor-restaurant
V.	-	-	-	-	-	

Se articulează

COMPARĂ!

I cuvînt	*al II-lea cuvînt*
primul-ministru	prim-planul
prima-balerină	prim-pretorul

N. A.	G. D.
papă-lapte -	lui papă-lapte
linge-blide -	lui linge-blide

NOTA BENE!

SUBSTANTIVE COMPUSE PRIN CONTOPIRE

N. A. un (nişte)
G. D. unui (unor)

binevoitor (-i)
răufăcător (-i)

EXEMPLE:

1) *Unde eşti, bade Mihai?*
Trece altă primăvară...
(Dumitru Matcovschi)

2) *Redactorul-şef a anunţat premiile obţinute.*

3) *Cîinele-lup este al vecinului meu de bloc.*

ARTICOLUL NEHOTĂRÎT

- Ce ai acolo, Andrei?
- Un papagal şi o pisică.
- Sînt ai tăi sau ai unor vecini?
- Nu, papagalul este al unui coleg, iar pisica este a unei prietene.

Genul / Numărul / Cazul	masculin		feminin		neutru	
	singular	plural	singular	plural	singular	plural
N. A.	un elev	nişte elevi	o fată	nişte fete	un stilou	nişte stilouri
G. D.	unui elev	unor elevi	unei fete	unor fete	unui stilou	unor stilouri

UTILIZARE FĂRĂ ARTICOL

- El a cumpărat un *kilogram de* unt.
- *Fiecare* elev şi-a exprimat opinia.
- *Orice* student învaţă pentru viaţă.
- Învăţătoarea ne-a dat *zece* caiete.
- El se duce *la* şcoală.
- Lună, Soare şi Luceferi
  El le poartă-n a lui herb.
  (Mihai Eminescu)

NOTA BENE!

doi, trei, patru
mulţi, multe
puţini, puţine
cîţi, cîte
cîţiva, cîteva
} + substantiv fără articol hotărît

- *Doi* băieţi discută cu înflăcărare.
- *Multe* mame sînt pe lume...
- *Cîte* bordeie, *atîtea* obiceie.
- Pe frunte i-au apărut *cîteva* cute triste.

EXEMPLE:

1) *Cînd însuşi glasul gîndurilor tace*
Mă-ngînă cîntul unei dulci evlavii.
(Mihai Eminescu)

2) *La umbra unui fir de nalbă*
Plîngea o floare de cicoare.
(Octavian Goga)

3) *Şi din adînc necunoscut*
Un mîndru tînăr creşte.
(Mihai Eminescu)

ARTICOLUL HOTĂRÎT

Iată camera mea. În cameră este o masă. Masa este lîngă fereastră.

Genul	masculin		feminin		neutru	
Cazul	**singular**	**plural**	**singular**	**plural**	**singular**	**plural**
N. A.	copacul fratele	copacii frații	fata cartea	fetele cărțile	liceul tractorul	liceele tractoarele
G. D.	copacului fratelui	copacilor fraților	fetei cărții	fetelor cărților	liceului tractorului	liceelor tractoarelor
V.	copacule! frate!	copacilor! fraților!	fato! carte!	fetelor! cărților!	liceule! tractorule!	liceelor! tractoarelor!

ATAŞAREA LA SUBSTANTIVE

UN băiat – băiat + u + l | NIŞTE băieţi – băieţi + i
O casă – cas + a | NIŞTE case – case + le
UN sat – sat + u + l | NIŞTE sate – sate + le

carte + a = cartea
femei~~e~~ + a = femeia
zi + u + a = ziua

UTILIZAREA ARTICOLULUI HOTĂRÎT

- TOT praful, TOŢI elevii, TOATE elevele
- AMÎNDOI copiii, AMÎNDOUĂ fetele
- CÎT COSTĂ portocalele?
- magazinul CEL nou, cartea CEA nouă
- elevul ACESTA, fetele ACESTEA
- creionul MEU, casa MEA
- Merg CU troleibuzul
- Creioanele sînt pe masa ALBĂ.
- Merg la şcoala NR. 10.
- Învăţ la Universitatea DE STAT.
- Pe cer apare LUNA. SOARELE răsare. (subiect)
- ÎMI PLAC florile.
- NU MĂ DOR ochii.

NOTA BENE!

ANTEPUS

lui Constantin, lui tatăl-meu, lui bădia,
lui Carmen, lui Vodă,
zilele lui februarie, în toamna lui 1944

EXEMPLE:

1) *Mircea se-ndreaptă iute către ei:*
„Respectaţi solii, căpitanii mei!"
Apoi către solii Porţii el vorbeşte:
„Mergeţi la sultanul care v-a trimis
Şi-orice drum de pace spuneţi că e-nchis".
(Dimitrie Bolintineanu)

ARTICOLUL POSESIV

- Nu ştii a cui este casa aceasta?
- E a bunicii mele.
- Dar florile ale cui sînt?
- Sînt ale mele, dar ţi le ofer cu multă plăcere, dacă îmi spui ai cui paşi se aud.
- Sînt paşii vînătorilor.
- Ai vînătorilor, zici?!

	singular	plural
masculin	al	ai
feminin	a	ale
neutru	al	ale

NOTA BENE!

Primul substantiv este

articulat	*fără articol*
fiul ţării	*fiu* al ţării
moştenirea copiilor	*moştenire* a copiilor
stiloul băiatului	*stilou* al băiatului
locuitorii planetei	*locuitori* ai planetei
surprizele vieţii	*surprize* ale vieţii
stilourile băiatului	*stilouri* ale băiatului

Posesori şi obiecte posedate

Vişin AL / Casă A { vecinului, vecinilor, vecinei, vecinelor

Vişini AI / Case ALE { vecinului, vecinilor, vecinei, vecinelor

Compară!

AL/AI	**A-L/A-I**
• copil al soarelui	pentru a-l ajuta

Pentru a-l ajuta pe fiu, mama a pornit şi ea la drum.

• fii ai ţării	pentru a-i ajuta

Pentru a-i ajuta pe elevi, profesorii au fost alături de ei.

EXEMPLE:

1) *Să-ţi cer un semn, iubito, spre-a nu te mai uita?*
Te-aş cere doar pe tine, dar nu mai eşti a ta.
(Mihai Eminescu)

2) *Gînditoare şi tăcută luna-n cale se opreşte.*
Sufletul cu voluptate în extaz adînc pluteşte
Şi se pare că s-aude prin a raiului cîntare
Pe-ale îngerilor harpe lunecînd mărgăritare.
(Vasile Alecsandri)

ARTICOLUL ADJECTIVAL

Vecinul meu are mulţi copii.
Băiatul cel mare e inginer.
Pe fata cea mare n-o cunosc.
Cu băieţii cei mijlocii am fost coleg.
Pentru fetele cele mici am adus jucării.
Voi merge azi la ei.

NUMĂRUL	singular			plural		
GENUL / CAZUL	masculin	neutru	feminin	masculin	neutru	feminin
N. A.	directorul cel nou stiloul cel alb		doamna cea tînără	directorii cei noi	stilourile cele albe doamnele cele tinere	
G. D.	directorului celui nou stiloului celui alb		doamnei celei tinere	directorilor celor noi stilourilor celor albe doamnelor celor tinere		

CAZURI DE UTILIZARE

A ***Substantive compuse:***
Ştefan cel Mare
Mircea cel Bătrîn
răchita cea fragedă

B ***Gradul superlativ:***
El este cel mai înalt.
Ea este cea mai înaltă.
Ei sînt cei mai înalţi.
Ele sînt cele mai înalte.

Compară!

cel mare – după ce-l văzu
cea tînără – după ce-a văzut
cei doi – după ce-i văzu

C ***Structuri***

- (Camera) cea mare e la răsărit, (camera) cea mică e la apus.
  (substantiv cu articol hotărît) + articol adjectival + adjectiv
- Mătuşa mea are doi copii. Cei doi (copii) sînt încă elevi.
  articol adjectival + numeral cardinal (+substantiv nearticulat)
- Spectacolul de astăzi începe la ora 19.00, cel de mîine va începe la ora 18.00.
  articol adjectival + DE + adverb
- Sălile de la parter sînt mari, cele de la etaj sînt mai mici.
  Locul de lîngă mine e liber, cel de lîngă tine e ocupat.
  articol adjectival + DE + prepoziţie + substantiv (pronume)
- Cele cîteva fete se grăbeau la bibliotecă.
  articol adjectival + adjectiv nehotărît + substantiv

EXEMPLE:

1) *Zdrobiţi orînduiala cea crudă şi nedreaptă...* (Mihai Eminescu)
2) *Şi frate-meu cel mare... fuga la uşă să deschidă .* (Ion Creangă)
3) *Că de copil eu m-am luptat*
În rînd cu Volbură-mpărat
Şi ştiu pe Crivăţ cel turbat
Ca ţara lui. (George Coşbuc)

ADJECTIVUL

- Bunicul meu e bun ca pîinea cea caldă.

A. Cu patru forme:

Genul \ Numărul	singular	plural
masculin	bun□, albastru	buni, albaştri
feminin	bună, albastră	bune, albastre

B. Cu trei forme:

Genul \ Numărul	singular	plural
masculin	mic□, lung□, larg□, nou, roşu	mici lungi largi noi roşii
feminin	mică, lungă, largă, nouă, roşie	

- Am o soră mică, mică
Gura ei – o floricică.

C. Cu două forme:

- Pe bulevardul nostru s-a construit o casă mare.

Genul \ Numărul	singular	plural
masculin feminin	dulce, fierbinte, mare, rece, subţire, tare, verde	dulci, fierbinţi, mari, reci, subţiri, tari, verzi

NOTA BENE!

Adjective invariabile:
maro, oranj, mov, bordo, bej, kaki, oliv, lila, cumsecade, ferice

Locuţiuni adjectivale
om cu judecată = „chibzuit"
om cu stare = „bogat"
om cu dare de mînă = „darnic"
om de nimic = „netrebnic"
om de geniu = „important", "deştept"

FORMAREA ADJECTIVELOR

EXEMPLE:

1) *Lacul codrilor albastru*
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.
(Mihai Eminescu)

2) *La mijloc de codru des*
Toate păsările ies.
Din huceag de aluniş
La voiosul luminiş.
(Mihai Eminescu)

GRADELE DE COMPARAȚIE ALE ADJECTIVELOR

GRADUL POZITIV

Iulian este atent.

- Andrei este mai puțin înalt decît Doru.
- Răzvan este tot așa de înalt ca și Ion.
- Doru este mai înalt decît Andrei.

Elev mai atent

Om mai puțin trist

GRADUL COMPARATIV:

Bunic — tot atît / tot așa / la fel — + de + înțelegător

GRADUL SUPERLATIV

RELATIV:

băiatul cel mai cuminte
piersica cea mai fragedă
studenții cei mai distrați
nepoatele cele mai harnice

pomul cel mai puțin roditor
eleva cea mai puțin atentă
fiii cei mai puțin disciplinați
fetele cele mai puțin perseverente
(construcții rar utilizate)

- Dragoș a mîncat piersica cea mai fragedă.

ABSOLUT:

- Parisul este un oraș neobișnuit de frumos.

- foarte + adjectiv (profesor foarte exigent)
- tare + adjectiv (familie tare prietenoasă)
- extraordinar, grozav + de + adjectiv

TIPURI DE SUPERLATIV

A.
- frumoasă rău
- frumoasă foc
- supărat foc

B.
- voinicul voinicilor
- floarea florilor
- frumoasa frumoaselor

C.
- răzbucuroasă
- ultrademocrat
- supraaglomerat

NOTA BENE!

Nu au grade de comparație:
- complet, egal, întreg, mort, viu, unic, perfect, principal, muncitoresc, strămoșesc
- major, minor, inferior, superior, interior, exterior, posterior, optim, minim, suprem

EXEMPLE:

1) *Dar codrii s-or răsuna*
Și pe noi ne-a întîmpina
Păunașul codrilor
Voinicul voinicilor.
(Vasile Alecsandri)

2) *A fost odată ca-n povești,*
A fost ca niciodată,
Din rude mari împărătești,
O prea frumoasă fată.
(Mihai Eminescu)

3) *Odată, venind părintele Duhu supărat foc de la mănăstire, ne dă la regula de trei tema următoare.*
(Ion Creangă)

DECLINAREA ADJECTIVELOR

DECLINAREA ADJECTIVELOR SIMPLE

Frunzele verzi mai împodobesc ramurile copacului, iar cele galbene au format un covor auriu.

Frunzei verzi îi pare rău să se desprindă de copac.

	masculin	
	singular	**plural**
N. A. **G. D.**	un băiat / băiatul bun□ unui băiat /băiatului bun□	nişte băieţi / băieţii buni unor băieţi / băieţilor buni
	feminin	
N. A. **G. D.**	o fată / fata frumoasă unei fete / fetei frumoase	nişte fete / fetele frumoase unor fete /fetelor frumoase
	neutru	
N. A. **G. D.**	un dulap / dulapul albastru unui dulap / dulapului albastru	nişte dulapuri / dulapurile albastre unor dulapuri / dulapurilor albastre

DECLINAREA ADJECTIVELOR COMPUSE

	masculin	
	singular	**plural**
N. A. **G. D.**	un perete / peretele alb-argintiu unui perete /peretelui alb-argintiu	nişte pereţi / pereţii alb-argintii unor pereţi /pereţilor alb-argintii
	feminin	
N. A. **G. D.**	o stofă /stofa roşu-cărămizie unei stofe /stofei roşu-cărămizii	nişte stofe /stofele roşu-cărămizii unor stofe /stofelor roşu-cărămizii
	neutru	
N. A. **G. D.**	un măr / mărul galben-auriu unui măr /mărului galben-auriu	nişte mere /merele galben-aurii unor mere /merelor galben-aurii

Compară!

Fata frumoasă este vecina mea. Frumoasa fată este vecina mea.

- frumoasa fată – frumoasei fete – frumoasele fete – frumoaselor fete
- tânărul domn – tânărului domn – tinerii domni – tinerilor domni
- noul spaţiu – noului spaţiu – noile spaţii – noilor spaţii

EXEMPLE:

1) *A aflat îndurerat marele clopot al Neamţului.* (Ion Druţă)
2) *O ocupaţie mai frumoasă în afară de rugăciune nici nu puteau să găsească.* (Lucian Blaga)

PRONUMELE PERSONAL

VOI

Cazul	PERSOANA I SINGULAR		PERSOANA A II-A SINGULAR	
	FORME		FORME	
	LUNGI	SCURTE	LUNGI	SCURTE
N.	eu	-	tu	-
G.	-	-	-	-
D.	mie	îmi, (-)mi(-)	ţie	îţi, (-)ţi(-)
A.	mine	(-)mă(-), (-)m(-)	tine	(-)te(-)
V.	-	-	tu	-

îmi dă

mă numesc

te cheamă

EI ELE

Cazul	PERSOANA A III-A SINGULAR			
	FORME		FORME	
	LUNGI	SCURTE	LUNGI	SCURTE
N.	el	-	ea	-
G.	(a) lui	-	(a) ei	-
D.	lui	îi, (-)i(-)	ei	îi, (-)i(-)
A.	el	îl, (-)l(-)	ea	(-)o(-)
V.	-	-	-	-

l-a văzut

cheam-o

EXEMPLE:

1) *El vine, se înalţă, în cercuri line zboară...*(Vasile Alecsandri)
2) *Ce ţie nu-ţi place, altuia nu-i face.* (Proverb)
3) *Că de cînd nu ne-am văzut*
multă vreme a trecut. (Mihai Eminescu)
4) *L-am văzut şi eu pe-aici,//În vacanţă, la bunici.* (Efim Tarlapan)
5) *Am venit cu inima să te bucurăm.*

PRONUMELE PERSONAL

VOI

Cazul	PERSOANA I PLURAL FORME LUNGI	PERSOANA I PLURAL FORME SCURTE	PERSOANA A II-A PLURAL FORME LUNGI	PERSOANA A II-A PLURAL FORME SCURTE
N.	noi	-	voi	-
G.	-	-	-	-
D.	nouă	(-)ne(-), (-)ni(-)	vouă	(-)vă(-), (-)vi(-), (-)v(-)
A.	noi	(-)ne(-)	voi	(-)vă(-), (-)v(-)
V.	-	-	voi!	-

ne dă **ne-a sunat** **vă cheamă**

EI ELE

Cazul	PERSOANA A III-A PLURAL FORME LUNGI	SCURTE	FORME LUNGI	SCURTE
N.	ei	-	ele	-
G.	(a) lor	-	(a) lor	-
D.	lor	(-)le(-), (-)li(-)	lor	(-)le(-), (-)li(-)
A.	ei	îi, (-)i(-)	ele	(-)le(-)
V.	-	-	-	-

le-a spus **cartea lor**

EXEMPLE:

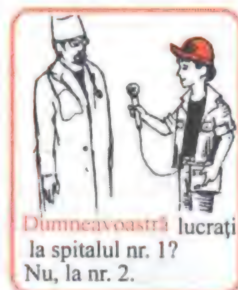
1) *Noi trebuie să fim optimişti căci şi mîine va fi o zi.*
2) *Ele vor veni peste o zi, trebuie să le întîlneşti la gară.*
3) *Veţi merge şi voi la Grădina Botanică, dar săptămîna viitoare.*
4) *Frumos şi dulce // Pe lume cînt, // Noi sîntem, // Voi sînteţi, // Ei, ele sînt.* (Simion Ghimpu)
5) *Sus pe bolta nopţii, stele // Sînt prietene între ele, // Niciodată, niciodată // Între ele nu se ceartă.* (Aurel Ciocanu)
6) *Încet, încet puful de pe ei s-a schimbat în pene.* (I. Al. Brătescu-Voineşti)
7) *La noi, cine nu lucrează, nu mănîncă, preacinstiţi trimişi, zise Alexandru-Vodă.* (Nicolae Dabija)
8) *Enigmatici şi cuminţi // Terminîndu-şi rostul lor, // Lîngă noi se sting şi mor // Dragii noştri, dragi părinţi.* (Adrian Păunescu)

PRONUMELE DE POLITEŢE

	singular	plural
Pers. a II-a	DUMNEATA	DUMNEAVOASTRĂ
Pers. a III-a	DUMNEASA, DUMNEALUI DUMNEAEI	DUMNEALOR

Formule speciale
(unui preot, ambasador)

PREASFINŢIA TA /SA
ÎNĂLŢIMEA TA/SA
EXCELENŢA TA /SA

TU → DUMNEATA
EL → DUMNEALUI
EA → DUMNEAEI

NOTA BENE!

Domnului – dlui
Dumneata – d-ta
Dumneavoastră – Dvs, dvs
Dumneaei – d-ei
Dumnealui – d-lui

mata
matale
=
dumneata

Domnului Moraru! = Dlui Moraru! ≠ d-lui Moraru

E INTERESANT!

DOMNIA+TA= DUMNEATA
DOMNIA+VOASTRĂ=
DUMNEAVOASTRĂ

EXEMPLE:

1) *Ştefane, Măria ta, ...* (Mihai Eminescu)
2) *Tu, Mioara mea,//Să te-nduri de ea//Şi-i spune curat//*
Că m-am însurat... (Mioriţa)
3) *Codrule, Măria ta,*
Lasă-mă sub poala ta,
Că nimic nu ţi-oi strica... (Mihai Eminescu)
4) *– Pentru cine e cafeaua?*
– Pentru dumneata.
5) *Du-te dincolo, mamă, spargi urechile dumnealui!* (Ion Luca Caragiale)
6) *Mata pe cine aştepţi, moşule?*

PRONUMELE POSESIV (ADJECTIV PRONOMINAL)

- Guguţă, a cui este căciula aceasta?
- A mea.

	Masculin/neutru	Feminin
I	al meu	a mea
a II-a	al tău	a ta
a III-a	al său	a sa

1 · POSESOR
1 · OBIECT POSEDAT

	Masculin	Feminin /neutru
I	ai mei	ale mele
a II-a	ai tăi	ale tale
a III-a	ai săi	ale sale

1 · POSESOR
2 · OBIECTE POSEDATE

2 · POSESORI
1 · OBIECT POSEDAT

	Masculin/neutru	Feminin
I	al nostru	a noastră
a II-a	al vostru	a voastră
a III-a	-	-

2 · POSESORI
2 · OBIECTE POSEDATE

	Masculin	feminin /neutru
I	ai noştri	ale noastre
a II-a	ai voştri	ale voastre
a III-a	-	-

EXEMPLE:

A. Pronume posesiv:
(Înlocuieşte numele posesorului şi al obiectului posedat)

1) *Ai mei sînt profesori.*
2) *Al nostru ştie bine engleza.*
3) *Ai noştri au plecat în excursie la munte.*
4) *Eu vorbesc în toată ziua cu ai mei.*
5) *Ai tăi au venit de la serviciu?*

B. Adjectiv pronominal:
(Stă pe lîngă substantive)

1) *Dă-mi, te rog, pixul tău.*
2) *În manualul nostru sînt multe imagini.*
3) *O tu, gerule năprasnic, vin',*
   îndeamnă calul meu. (Vasile Alecsandri)
4) *E privighetoarea dulce care spune cu uimire*
   Tainele inimii sale…(Vasile Alecsandri)
5) *Că la nunta mea a căzut o stea.* (Mioriţa)

PRONUMELE
INTEROGATIV RELATIV

- Cine în umbrelă bate?
- Ploaia, toamna…

- Nu ştii cine este acest cîntăreţ?
- Este Mihai Cibotaru.

CARE			
	Singular		Plural
Genul / Cazul	Masc., neutru	Femin.	Masc., femin., neutru
N.	care	care	care
G.	al, ai, a, ale cărui	cărei	căror(a)
D.	cărui	cărei	căror(a)
A.	care	care	care

Genul	CINE	CE
N.	cine	Nu are forme de gen, număr şi caz.
G.	al, ai, a, ale cui	
D.	cui	
A.	cine	

CÎT, CÎTĂ, CÎŢI, CÎTE				
	Singular		Plural	
Genul / Cazul	Masculin, Neutru	Feminin	Masculin	Feminin, Neutru
N.	cît	cîtă	cîţi	cîte
G.	-	-	cîtor(a)	cîtor(a)
D.	-	-	cîtor(a)	cîtor(a)
A.	cît	cîtă	cîţi	cîte

EXEMPLE:

Pronume interogative

1) *Pe cine ai întîlnit la bibliotecă?*
2) *Ştiţi voi cine este mama mea?*
3) *Despre cine vorbiţi?*
4) *Care este adresa ta?*
5) *Al cui este dicţionarul acela?*
6) *Cîte cărţi aţi citit în vacanţă?*

Pronume relative

1) *Elevul care vorbeşte este din clasa a IV-a.*
2) *Fratele meu nu ştie a cui este casa aceasta.*
3) *Nimeni n-a spus ce s-a întîmplat.*
4) *Spune-mi cu cît ai cumpărat trandafirii.*
5) *Andrei, nu mi-ai spus ce notă ai luat la chimie.*
6) *Ieri ne-au anunţat cîte persoane vor pleca în excursie.*

PRONUMELE DEMONSTRATIV

- Cine sînt aceia?
- Aceia sînt colegii mei.

- Spuneţi, vă rog, cît costă tabloul acesta?
- Acest tablou nu are preţ .

CU VALOARE

substantivală

adjectivală

Genul	masculin		feminin	
Numărul / Cazul	singular	plural	singular	plural
N. A.	acesta acela	aceştia aceia	aceasta aceea	acestea acelea
G. D.	acestuia aceluia	acestora acelora	acesteia aceleia	acestora acelora

NOTA BENE!

Forme populare:
ăsta, asta, ăştia, astea, ăla, aia, ăia, alea
Forme literare:
cel, cea, cei, celui, celei, celor, cele

celor din faţă

Pronume demonstrative de diferenţiere
(forme literare)
celălalt, cealaltă, celuilalt, celeilalte
ceilalţi, celelalte, celorlalţi, celorlalte

celălalt coleg

Poziţia faţă de substantiv
- Acest *copil* este cuminte.
- *Copilul* acesta este cuminte.

EXEMPLE:

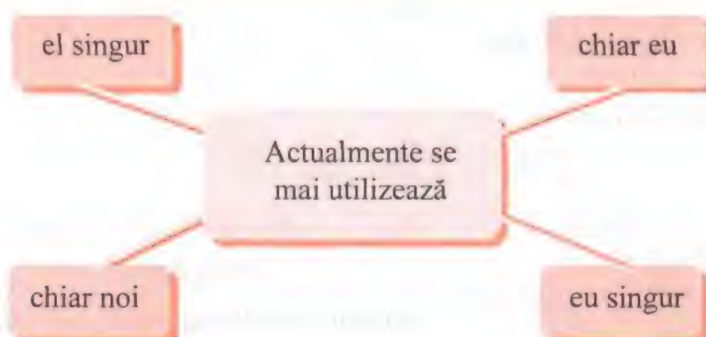
1) *Aceştia sînt prietenii mei.*
2) *Maria i-a comunicat acesteia ceva foarte important.*
3) *Însă pentru asta tot îmi era dragă.* (Ion Creangă)
4) *Crenguţele acestea de salcie au înflorit în vază.*
5) *Anul acela a fost cel mai plăcut din toată viaţa trăită pe insulă.* (Daniel Defoe)
6) *Cartea aceasta mi-a plăcut foarte mult.*

PRONUMELE DE ÎNTĂRIRE

- Mă duc eu însumi să văd ce s-a întîmplat.

Genul	Masculin		Feminin	
Numărul / Persoana	singular	plural	singular	plural
Eu-noi	însumi	înşine	însămi	însene
Tu-voi	însuţi	înşivă	însăţi	însevă
El/ea - ei/ele	(el) însuşi	(ei) înşişi	(ea) însăşi	(ele) înseşi / însele

NOTA BENE!

Băiatul - însumi
băieţii - înşine
fată - însămi
fetele - însene

Dumneavoastră înşivă

EXEMPLE:

1) *Dacă tu ai dispărea,*
Şi din rîsu-mi şi din plînsu-mi,
Te-aş găsi în sinea mea,
Te-aş zidi din mine însumi. (Adrian Păunescu)

2) *Poţi învăţa în patru feluri: pentru şcoală, pentru viaţă, pentru tine însuţi şi pentru oricine.* (Nicolae Iorga)

3) *Cînd n-am iertat eu însumi,*
mai pot să fiu iertat?
(Mihail Lermontov)

4) *Naiul meşterit de însuşi zeul Pan avea şapte ţevi.*

PRONUMELE NEGATIV

- N-am să spun nimănui că am îmbătrînit
și ei n-au să afle. (Ion Druță)

NIMIC
(NIMICA)

se folosește pentru
nume de obiecte

NIMENI
(NIMENEA)

se folosește pentru
nume de persoane

Nimeni
N.A.- nimeni
G.D.-nimănui

NOTA BENE!

Pronumele negativ se folosește numai în propoziții negative.

FORME

A. *simple*
nimic, nimeni

B. *compuse*
nici unul, nici unii
nici una, nici unele

Expresii

- (un lucru) de nimic = neînsemnat
- dintr-un nimic = dintr-un fleac
- niște nimicuri = ceva fără importanță
- nimic mai mult
- nimic altceva

EXEMPLE:

1) *Dacă dragoste nu e,*
Nimic nu e.
2) *Despre morți să vorbești de bine sau nimic.*
(De mortuis aut bene, aut nihil- l.lat.*)*
3) *N-am ucis pe nimeni, nici pe tine chiar.*
(Grigore Vieru)
4) *Din nimic nu iese nimic.*
5) *Este greu cînd nimeni nu te iubește.*
6) *Este trist că sînt copii ai nimănui.*
7) *N-a vorbit cu nimeni și a ieșit din casă.*
8) *Nici unul dintre ei nu l-a trădat.*
9) *E ușor a scrie versuri*
cînd nimic nu ai a spune.
(Mihai Eminescu)

PRONUMELE REFLEXIV

Mie, ţie, sie, nouă, vouă, pe mine, (pe) tine, (pe) sine, (pe) noi, (pe) voi, (pe) sine

- La ce te gîndeşti, mămico?
- Mă gîndesc la viitoarea întîlnire.

- Îţi place cartea?
- Da, îmi place foarte mult.

Pronumele reflexiv are doar cazurile dativ şi acuzativ.

Persoana	Forme lungi (accentuate)	Forme scurte (neaccentuate)
Dativ		
singular		
I	mie	îmi, mi, mi-, -mi, -mi-
a II-a	ţie	îţi, ţi, ţi-, -ţi, -ţi-
a III-a	sie	îşi, şi, şi- -şi, -şi-
plural		
I	nouă	ne, ne-, -ne, -ne-, ni-, -ni-
a II-a	vouă	vă, -vă, v-, -v-, vi-, -vi-
a III-a	sie	îşi, şi-, -şi, -şi-
Acuzativ		
singular		
I	mine	mă, -mă, m-, -m-
a II-a	tine	te, te-, -te, -te-
a III-a	sine	se, -se, se-, s-, -s-
plural		
I	noi	ne, ne-, -ne, -ne-
a II-a	voi	vă, -vă, v-, -v-
a III-a	sine	se, -se, se-, s-, -s-

NOTA BENE!

La persoanele I şi a II-a, singular şi plural, pronumele *reflexiv* împrumută formele pronumelui personal.

Eu ***mă*** îmbrac. (pronume reflexiv, aceeaşi persoană)

Eu ***te*** îmbrac. (pronume *personal*, diferite persoane)

EXEMPLE:

1) *Vreau să mă întîlnesc cu poetul Grigore Vieru.*
2) *Ce ţie nu-ţi place, altuia nu-i face.* (Proverb)
3) *Cînd vine mama, îşi pune mîinile în cap.* (Spiridon Vangheli)
4) *Ce te legeni, codrule...fără ploaie, fără vînt?* (Mihai Eminescu)
5) *Ştii că ne construim casă?*
6) *Născutu-m-am în luna lui faur.*

PRONUMELE NEHOTĂRÎT

- Atîtea flori!

- Toți merg în excursie?
- Nu, doar cîțiva

A. Cu valoare substantivală

Simple:
Unul-unii, una-unele
altul-alții, alta-altele
mult-mulți, multă- multe
puțin-puțini, puțină-puține
tot-toți, toată-toate
atît(a)-atîția, atîta-atîtea
cutare

Compuse:
Vreunul-vreunii, vreuna-vreunele
oricît-oricîți, oricîtă-oricîte
cîtva-cîțiva, cîtăva-cîteva
fiecare, fiecine, fiece
oricare, oricine, orice
careva, cineva, ceva
altcareva, altcineva, altceva

B. Cu valoare adjectivală

Simple:
- Alde, fiece
- un-unii, o-unele
- alt-alți, altă-alte
- mult-mulți, multă-multe
- puțin-puțini, puțină-puține
- tot-toți, toată-toate
- atît(a)-atîția, atîta-atîtea

Compuse.
- Vreun-vreunii, vreuna-vreunele
- oricît-oricîți, oricîtă-oricîte
- cîtva-cîțiva, cîtăva-cîteva
- fiecare, fiece
- oricare, orice
- ceva

EXEMPLE:

A

1) *Unul intră, altul iese, unii plîng, alții rîd.*
2) *Bătrînul i-a dat fiecăruia cîte o piersică.*
3) *Am aruncat sîmburele și i-am cerut mamei să-mi mai dea cîteva.*
4) *Una este să ai cărți, // Alta este să ai carte.* (Vasile Romanciuc)
5) *Mulți aud, puțini înțeleg.*
6) *Unii nu se pot lăsa de fumat, alții își lasă țara ușor.* (Grigore Vieru)

B

1) *Fiecare om are dreptul la fericire.*
2) *În aceeași limbă//Toată lumea plînge.* (Grigore Vieru)
3) *Multe flori sînt, dar puține//Rod în lume o să poarte.* (Mihai Eminescu)
4) *Adu, te rog, ceva mîncare.*
5) *În orice arbore firește trăiește Marele Poet.* (Dumitru Matcovschi)
6) *Plîngea toată lumea – numai fața lui badea Cireș purta un zîmbet.* (Ion Druță)

NUMERALELE CARDINALE

FORMAREA

1
- UN (masculin) — un student
- O (feminin) — o studentă

2
DOI (masculin) — doi studenţi
DOUĂ (feminin) — două studente

11
- UN+SPRE+ZECE: unsprezece studenţi
  DOI+*SPRE+ZECE* doisprezece studenţi
  DOUĂ+*SPRE+ZECE* douăsprezece studente

20
- DOUĂ / TREI / PATRU + zeci: douăzeci de studenţi

21
- DOUĂ / TREI / PATRU + zeci + unu / doi / trei:
  douăzeci şi unu de studenţi
  treizeci şi doi de studenţi
  patruzeci şi trei de studenţi

100
- 100 (o sută) de studenţi — 1000 (o mie) de studenţi
  200 (două sute) de studenţi — 2000 (două mii) de studenţi
- O sută unu: o sută unu studenţi
  DOUĂ + sute: doi: două sute doi studenţi
  TREI trei: trei sute trei studenţi

	Masculin/neutru	Feminin
N. A.	unu	una
G. D.	unuia	uneia

NOTA BENE!

un băiat / o fată - articol nehotărît („oarecare")

un băiat / o fată - numeral (cîţi?, cîte?)

Într-o zi [o – articol nehotărît, o zi oarecare] *se luă după un iepure şi dete o săgeată* [o – numeral], *dete două şi mi-l nimeri.* (Petre Ispirescu)

Expresii
- A fi numărul unu – de primă calitate
- A avea zece urechi – a fi foarte atent
- În doi timpi şi trei mişcări - foarte repede

EXEMPLE:

1) *Patru ochi văd mai bine decît doi.* (Proverb)
2) *De cinci zile încoace, Dikomes o căuta pe Ursula.* (George Meniuc)
3) *După trei zile oaspeţii se pun la rîşniţă.* (Proverb)
4) *Cu toate că eram patru copii în familie, nu atît patru eram, cît doi şi iarăşi doi.* (Ion Druţă)

NUMERALELE FRACŢIONARE

- În masa obţinută pune o treime din lapte.

– Radu, ştii cît e ora?
– Da, este 12 şi un sfert.
- ?!

- Preţurile au crescut o dată şi jumătate!

TIPURI

- un sfert
- două sferturi
- jumătate

10%

- două zecimi
- cinci supra/pe şapte (matem.)
- şapte a noua (matem.)
- trei părţi
- cinci la sută

o dată şi jumătate
zece procente
o doime
a patra parte

0,5

DECLINAREA

N. Două treimi dintre ei sînt tineri.
G. Au venit părinţii a două treimi dintre ei.
D. La două treimi dintre ei li s-au distribuit manuale.
A. A vorbit cu două treimi dintre ei.

$\frac{5}{7}$ $\frac{1}{2}$

NOTA BENE!

doi trei + -ime cinci...	zecimi – „(multe) zeci” sutimi – „(multe) sute”

EXEMPLE:

1) *Şi totu-atîrnă de-un cuvînt*
Şoptit pe jumătate.
(Mihai Eminescu)

2) *Un răcnet de oroare*
ieşi din sutimi de guri.
(Mihail Sadoveanu)

3) *La ora zece şi un sfert colegii mei sînt aşteptaţi la şedinţă.*
4) *Am cumpărat o jumătate de kilogram de caşcaval.*
5) *O doime din masa obţinută trebuie amestecată cu zahăr vanilat.*
6) *Colegul meu a răspuns numai la un sfert din întrebările testului.*
7) *O treime din elevii anunţaţi n-au venit la concert.*

NUMERALELE COLECTIVE

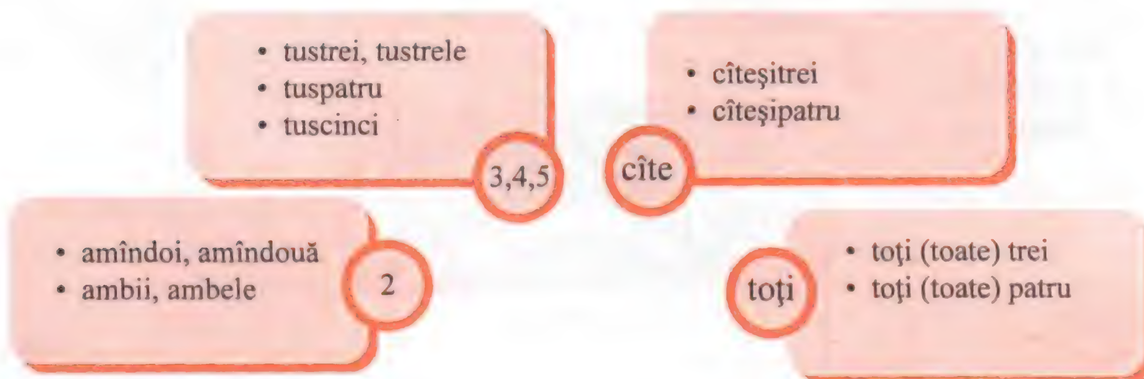

- Care dintre aceste două cărţi este mai bună?
- Amîndouă cărţile conţin informaţii interesante, captivante.

Tustrei păstorii au pornit cu turmele la şes.

TIPURI

NOTA BENE!

Declinarea

N.A. amîndoi, amîndouă, ambii, ambele
G.D amînduror(a), ambilor, ambelor

Compară!

Amîndoi *copiii* învaţă bine.
(valoare adjectivală)

Au sosit amîndoi
(valoare substantivală)

EXEMPLE:

1) *Amîndoi prietenii şi-au strîmbat nasurile unul către altul.* (Mihail Sadoveanu)

2) *Tustrei feciorii babei umblau în cărăuşie.* (Ion Creangă)

3) *S-a dus amorul, un amic*
Supus amîndurora
Deci cînturilor mele zic
Adio tuturora.
(Mihai Eminescu)

4) *Ochilă atunci se ia şi el după Harap-Alb şi pornesc tuscinci înainte.*
(Ion Creangă)

NUMERALELE DISTRIBUTIVE

- Unde mergeţi voi aşa frumos cîte doi?.
- În excursie.

- Mama ne-a dat astăzi cîte trei mere şi trei covrigi.
- Minunat. Tocmai cîte trei!

T I P U R I

- cîte unu unu
- cîte doi doi
- cîte zece zece

- cîte unul
- cîte doi
- cîte patru
- cîte zece

- doi cîte doi
- trei cîte trei

- cîte doi – trei
- cîte trei - patru

- cîte trei, cîte trei
- cîte cinci, cîte cinci

NOTA BENE!

VALORI

SUBSTANTIVALĂ	ADJECTIVALĂ
Doi cîte doi se aliniau în faţa uşii.	Doi cîte doi *elevi* au urcat scările.

OPOZIŢIA DE GEN

cîte unu – cîte una
cîte doi – cîte două
doi cîte doi – două cîte două

DECLINAREA

N.A. cîte trei
G.D. a cîte trei, la cîte trei

EXEMPLE:

1) *Cît te ştergi la ochi, înşirase caii cîte doi doi la trăsură.* (Ion Ghica)

2) *Văzînd că moş Bodrîngă ne-a părăsit, începem şi noi a ne strecura cîte unul unul spre gazdă.* (Ion Creangă)

3) *Lăsau în urmă cîte un pîlc de oşteni.* (Eusebiu Camilar)

4) *Patru, doi cîte doi, veneau în urma lui Nicoară.* (Mihail Sadoveanu)

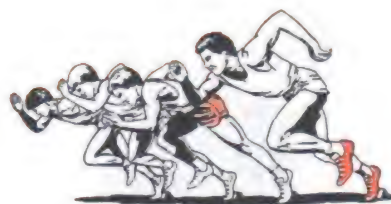
5) *Cînd a fugit către zori,*
Noaptea a lăsat pe flori
Cîte trei rînduri de salbe
De mărgăritare albe.
(Duiliu Zamfirescu)

6) *Izvorăsc din veacuri stele una cîte una*
(Mihai Eminescu)

NUMERALELE MULTIPLICATIVE

- Bunica ne-a întîmpinat cu o bucurie întreită.
- Aşa este ea.

- Sportivii au depus astăzi eforturi înzecite
- Da, ai dreptate.

STRUCTURA

ÎN / ÎM + numeral cardinal + IT

2 – îndoit
3 – întreit
4 – împătrit
10 – înzecit
100 – însutit
1000 - înmiit

NOTA BENE!

în+9 (nouă) - nu există; înnoit (de la nou)

MODIFICĂRI DE GEN, NUMĂR

îndoit□ – îndoiţi, îndoită – îndoite
dublu – dubli, dublă – duble
întreit□ – întreiţi, întreită - întreite

împătrit = cvadruplu
încincit = cvintuplu

D E C L I N A R E

A) După substantiv	B) Înaintea substantivului
N.A. peretele dublu, pereţii dubli	N.A. dublul perete, dublii pereţi
G.D. peretelui dublu, pereţilor dubli	G.D. dublului perete, dublilor pereţi

Compară!

V A L O R I

- El are un *cîştig* întreit.
- *Peretele* dublu este rezistent.

El *a cîştigat* întreit.
Peretele *este* dublu.

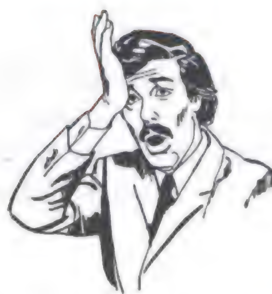
SINONIME

Îndoit - dublu (de două ori mai mult)
Întreit - triplu (de trei ori mai mult)

EXEMPLE:

1) *C-o putere îndoită ... o zmunci pe babă de mijloc.* (Mihai Eminescu)
2) *Dar Ipate se îmbogăţise însutit şi înmiit.* (Ion Creangă)
3) *Omul politicos cîştigă înzecit respectul oamenilor.*
4) *Copacul îngrijit rodeşte înzecit.*
5) *Pentru un pas negîndit, poţi pierde înmiit.*
6) *O putere însutită simţi atunci cînd eşti iubită.*

NUMERALELE ADVERBIALE

- Mai bine să întrebi de două ori decît să te rătăceşti o dată.

- De şapte ori măsoară şi o dată taie.

- Mîncarea pregătită de mama este de zece ori mai bună decît oricare alta.

DE CÎTE ORI?

NOTA BENE!

de două ori – bis	nr. 14 bis (la numerotarea apartamentelor) pagina 6 bis refrenul} (bis) – de două ori

TIPURI

- O + DATĂ
  Am fost la Iaşi o dată.
- DE + numeral cardinal (+de) + ORI.
  Am citit cartea aceasta de două ori

NOTA BENE!

o dată - odată

A recitat poezia o dată (numeral).
A fost odată (cîndva, adverb) o babă şi un moşneag.

de 3 ori - 3 ore

Andrei a fost în Franţa de 3 ori
Andreea s-a aflat în Franţa doar 3 ore

EXEMPLE:

1) *Drumul acesta este de trei ori mai lung decît celălalt.*
2) *Primul concurent a alergat de două ori mai repede decît al cincilea.*
3) *Pe Lună omul este de 6 ori mai uşor decît pe Pămînt.*
4) *Dunărea este de 4 ori mai lungă decît Prutul.*
5) *În Anglia porumbeii transportau eprubete cu sînge din spital la laborator de 3 ori mai repede decît omul cu automobilul.*
6) *Balena-albastră este de 25 de ori mai mare decît elefantul african.*
7) *Am vizionat filmul "Tarzan" de 2 ori*

NUMERALELE ORDINALE

- Andrei a luat locul întîi, Radu – al doilea şi Marius - al treilea.

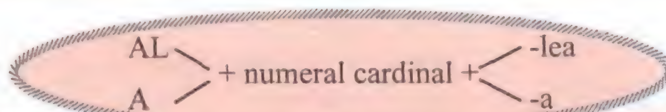
În prima zi Dumnezeu a făcut ..., în ziua a doua - ..., în ziua a şasea - animalele sălbatice şi domestice, în ziua a şaptea s-a odihnit şi...

STRUCTURA

singular			plural		
masculin	neutru	feminin	masculin	feminin	neutru
PRIMUL ÎNTÎIUL		PRIMA ÎNTÎIA	PRIMII ÎNTÎII	PRIMELE ÎNTÎILE	

PRIMUL ÎNTÎIUL } + substantiv nearticulat *primul volum*	substantiv cu articol hotărît + ÎNTÎI *anul întîi, grupa întîi*

NUMERALUL CARDINAL	NUMERALUL ORDINAL	
	masculin	feminin
2 (doi, două)	al doilea	a doua
3 (trei)	al treilea	a treia
8 (opt)	al optulea	a opta
10 (zece)	al zecelea	a zecea
11 (unsprezece)	al unsprezecelea	a unsprezecea
23 (douăzeci şi trei)	al douăzeci şi treilea	a douăzeci şi treia
100 (o sută)	al sutălea	a suta
200 (două sute)	al două sutelea	a două suta
1000 (o mie)	al mielea	a mia
3000 (trei mii)	al trei miilea	a trei mia
1000000 (un milion)	al milionulea	a milioana

EXPRESII

vioară secundă   căpitan secund
prim-locţiitor   terţă persoană

a fi a cincea roată la căruţă – a fi de prisos
a fi în al nouălea cer – a fi foarte fericit
a avea cel de-al şaselea simţ – a fi talentat

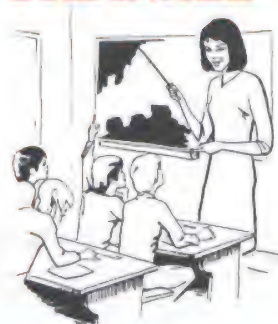
Excepţii
Napoleon I
Napoleon al III-lea
Congresul I
Congresul al II-lea

EXEMPLE:

1) *Mă întrebi atîtea licruri deodată încît nu ştiu la care să răspund mai întîi* (Costache Negruzzi) 2) *Întîi şi întîi fac lăutoare.* (Ion Creangă)
3) *Ion Creangă a trăit în secolul al nouăsprezecelea*

DECLINAREA NUMERALELOR ORDINALE

- Am citit numai primul volum, pe cel de-al doilea nu am reuşit să-l citesc.
- Să-l citeşti neapărat.

Numărul / Cazul \ Genul	singular			plural		
	masculin	neutru	feminin	masculin	feminin	neutru
N. A.	ÎNTÎIUL copil PRIMUL scaun		ÎNTÎIA lucrare PRIMA fată	ÎNTÎII copii PRIMII fulgi	ÎNTÎILE fete PRIMELE scaune	
G. D.	ÎNTÎIULUI copil PRIMULUI scaun		ÎNTÎII lucrări PRIMEI fete	ÎNTÎILOR copii PRIMILOR fulgi	ÎNTÎILOR fete PRIMELOR scaune	

Numărul / Cazul \ Genul	singular			plural		
	masculin	neutru	feminin	masculin	neutru	feminin
N. A.	cel dintîi şcolar cel dintîi studiu		cea dintîi lecţie	cei dintîi şcolari	cele dintîi studii cele dintîi lecţii	
G. D.	celui dintîi şcolar celui dintîi studiu		celei dintîi lecţii	celor dintîi < şcolari / lecţii / studii		

elevul dintîi
dragostea dintîi
războiul dintîi

Cazul \ Genul	masculin	neutru	feminin
N. A.	(cel de-) al DOILEA copil		(cea de-) a DOUA fată
G. D.	(celui de-) al DOILEA copil		(celei de-) a DOUA fete

EXEMPLE:

1) *Cei din urmă vor fi cei dintîi.*
2) *Toate drepturile sînt ale celor dintîi.*
3) *Lucrurile acestea aparţin celor dintîi.*
5) *Am vorbit cu cei dintîi.*
6) *Cel de-al doilea elev este mai inteligent.*
7) *Florile de aici sînt ale celui de-al doilea copil.*
8) *Îi scriu celui de-al doilea profesor.*
9) *Am scos de sub tipar şi cel de-al doilea tiraj.*

10) *Roxana a prezentat prima comunicare, pe (cea de-) a doua a prezentat-o Andrei.*

VERBUL

Modul indicativ. Timpul prezent.

- Ce faci, Lenuţa?
- Citesc. Dar tu ce faci?
- Eu lucrez

CONJUGAREA I

A. a lucra (eu lucrez)
a dansa (eu dansez)
B. a audia (eu audiez)
a sublinia (eu subliniez)
C. a aduna (eu adun)
a cînta (eu cînt)
D. a apropia (eu apropii)
a împrăştia (eu împrăştii)
E. a afla (eu aflu)
a intra (eu intru)
F. a se juca (eu mă joc)
a-şi cumpăra (eu îmi cumpăr)

CONJUGAREA A II-A

A. a cădea (eu cad)
B. a vedea (eu văd)
C. a se vedea (eu mă văd)
a-şi vedea (eu îmi văd)

CONJUGAREA A III-A

A. a aduce (eu aduc)
a face (eu fac)
a înţelege (eu înţeleg)
B. a scrie (eu scriu)
a prescrie (eu prescriu)
C. a se înţelege (eu mă înţeleg)
a-şi înţelege (eu îmi înţeleg)

CONJUGAREA A IV-A

A.1. a citi (eu citesc)
a iubi (eu iubesc)
A.2. a fugi (eu fug)
a dormi (eu dorm)
A.3. a şti (eu ştiu)
A.4. a contribui (eu contribui)
A.5. a locui (eu locuiesc)
A.6. a deveni (eu devin)
B.1. a coborî (eu cobor)
B.2. a urî (eu urăsc)
C. a se îndrăgosti (eu mă îndrăgostesc)
a-şi îndeplini (eu îmi îndeplinesc)

EXEMPLE:

1) *O furnică duce-n spate*
Un grăunte jumătate.
- Încotro fugi, surioară?
- Ia mă duc şi eu la moară!
(Otilia Cazimir)

VERBUL

Modul indicativ. Timpul prezent

Conjugarea I				
A. a lucra	B. a audia	C. a cînta	D. a apropia	E. a afla
Eu lucrez	Eu audiez	Eu cînt	Eu apropii	Eu aflu
Tu lucrezi	Tu audiezi	Tu cînţi	Tu apropii	Tu afli
El/ea lucrează	El/ea audiază	El/ea cîntă	El/ea apropie	El/ea află
Noi lucrăm	Noi audiem	Noi cîntăm	Noi apropiem	Noi aflăm
Voi lucraţi	Voi audiaţi	Voi cîntaţi	Voi apropiaţi	Voi aflaţi
Ei/ele lucrează	Ei/ele audiază	Ei/ele cîntă	Ei/ele apropie	Ei/ele află

a se juca	**a-şi îmbrăca**
Eu mă joc	Eu îmi îmbrac
Tu te joci	Tu îţi îmbraci
El/ea se joacă	El/ea îşi îmbracă
Noi ne jucăm	Noi ne îmbrăcăm
Voi vă jucaţi	Voi vă îmbrăcaţi
Ei/ele se joacă	Ei/ele îşi îmbracă

Conjugarea a II-a		Conjugarea a III-a		
a cădea	a vedea	a scrie	a aduce	a spune
Eu cad	Eu văd	Eu scriu	Eu aduc	Eu spun
Tu cazi	Tu vezi	Tu scrii	Tu aduci	Tu spui
El/ea cade	El/ea vede	El/ea scrie	El/ea aduce	El/ea spune
Noi cădem	Noi vedem	Noi scriem	Noi aducem	Noi spunem
Voi cădeţi	Voi vedeţi	Voi scrieţi	Voi aduceţi	Voi spuneţi
Ei/ele cad	Ei/ele văd	Ei/ele scriu	Ei/ele aduc	Ei/ele spun

a se duce	
Eu mă duc	Noi ne ducem
Tu te duci	Voi vă duceţi
El/ea se duce	Ei/ele se duc

EXEMPLE:

1) *Uite, ce frumos cade zăpada!*
2) *Engleza o înţeleg, iar româna o vorbesc.*
3) *Astfel vieţile*
Şi tinereţile
Trec şi se sting. (Mihai Eminescu)
4) *Ne place să discutăm despre automobile.*
5) *Cînd te apropii de oraş, vezi o privelişte minunată.*
6) *Ce scrii cu peniţa, nu tai cu bărdiţa.*
7) *Vezi, rîndunelele se duc,*
Se scutur frunzele de nuc. (Mihai Eminescu)

VERBUL

Modul indicativ. Timpul prezent

Conjugarea a IV-a					
A.1. a citi	A.2. a fugi	A.3. a şti	A.4. a contribui	A.5. a locui	A.6. a veni
Eu citesc ø Tu citeşt i El/ea citeşt e Noi citi m Voi citiţ i Ei/ele citesc ø	Eu fug ø Tu fug i El/ea fug e Noi fugi m Voi fugi ţi Ei/ele fug ø	Eu şti u Tu şti i El/ea şti e Noi şti m Voi şti ţi Ei/ele şti u	Eu contribui ø Tu contribui ø El/ea contribui e Noi contribui m Voi contribui ţi Ei/ele contribui e	Eu locuiesc ø Tu locuieşt i El/ea locuieşt e Noi locui m Voi locui ţi Ei/ele locui esc ø	Eu vin ø Tu vi i El/ea vin e Noi veni m Voi veni ţi Ei/ele vin ø

A se odihni	A-şi construi
Eu mă odihnesc ø	îmi construiesc ø
Tu te odihneşt i	îţi construieşt i
El, ea se odihneşt e	îşi construieşt e
Noi ne odihni m	ne construi m
Voi vă odihni ţi	vă consrui ţi
Ei, ele se odihnesc ø	îşi construiesc ø

B.1. a coborî	B.2. a urî
Eu cobor ø Tu cobor i El/ea coboar ă Noi coborî m Voi coborî ţi Ei/ele coboar ă	Eu urăsc ø Tu urăşt i El/ea urăşt e Noi urî m Voi urî ţi Ei/ele urăsc ø

EXEMPLE:

1) *Se porneşte Tîndală, dar ulcioare nu-şi ia.*
(Folclor)

2) *Cele mai albastre ceruri către Putna se coboară.* (Adrian Păunescu)

3) *Ziua scade, iarna vine, vine pe crivăţ călare.*
(Vasile Alecsandri)

4) *Guguţă îl compară cu al tatei şi găseşte că ceasul bunelului e mai bun.*
(Spiridon Vangheli)

5) *Şi limba asta dacă-o ştiţi,*
pămîntul, pîinea i-o sfinţiţi.
(Victor Teleucă)

6) *An cu an împărăţia tot mai largă se sporeşte*
(Mihai Eminescu)

7) *În lumea asta sînt femei*
Cu ochi ce izvorăsc scîntei...
(Mihai Eminescu)

8) *Şi lanurile sînt pustii...*
De ce nu-mi vii, de ce nu-mi vii?
(Mihai Eminescu)

9) *Ziua scade, noaptea creşte*
Şi frunzişul mi-l răreşte.
(Mihai Eminescu)

10) *Şi apa unde-au fost căzut*
În cercuri se roteşte,
Şi din adînc necunoscut
Un mîndru tînăr creşte.
(Mihai Eminescu)

VERBELE REFLEXIVE

INDICATIVUL. PREZENTUL

în Acuzativ

a se întoarce

Eu mă întorc
Tu te întorci
El (ea) se întoarce
Noi ne întoarcem
Voi vă întoarceți
Ei (ele) se întorc

Locuțiuni verbale

a-și aduce aminte

îmi aduc
îți aduci
își aduce
ne aducem
vă aduceți
își aduc
} aminte

în Dativ

a-și aminti

îmi amintesc
îți amintești
își amintește
ne amintim
vă amintiți
își amintesc

INDICATIVUL. PERFECTUL COMPUS

a se întoarce

Eu m-am (m~~ă~~+am) întors
Tu te-ai (te+ai) întors
El (ea) s-a (s~~e~~+a) întors
Noi ne-am (ne+am) întors
Voi v-ați (v~~ă~~+ați) întors
Ei (ele) s-au (s~~e~~+au) întors

a-și întoarce

mi-am (~~î~~mi+am) întors
ți-ai (~~î~~ți+ai) întors
și-a (~~î~~și+a) întors
ne-am (ne+am) întors
v-ați (v~~ă~~+ați) întors
și-au (~~î~~și+au) întors

NOTA BENE!

Sensuri diferite
a uita – a se uita
a afla – a se afla
a duce – a se duce
a stabili – a se stabili

EXEMPLE:

A.1 Am uitat numărul de telefon. - A.2 M-am uitat ieri la televizor.
B.1 Tu ai aflat data examenului? - B.2 Muzeul se află în centrul orașului.
C.1 El duce o geantă grea. - C.2 El se duce la magazin.
D.1 Noi am stabilit data festivalului. - D.2 Ne-am stabilit cu traiul la Soroca.

INDICATIVUL. PERFECTUL COMPUS

CE AM FĂCUT?

- Ai fost la cinema?
- Nu, am fost la bibliotecă.

- Unde te-ai odihnit în vacanţă ?
- M-am odihnit la munte.

CONJUGĂRILE			
I	a II-a	a III-a	a IV-a
A cînta, a dansa	**A apărea, a vedea**	**A aduce, a coace**	**A citi, a coborî**
Eu am / Tu ai / El, ea a / Noi am / Voi aţi / Ei, ele au — cîntat, dansat	Eu am / Tu ai / El, ea a / Noi am / Voi aţi / Ei, ele au — apărut, văzut	Eu am / Tu ai / El, ea a / Noi am / Voi aţi / Ei, ele au — adus, copt	Eu am / Tu ai / El, ea a / Noi am / Voi aţi / Ei, ele au — citit, coborît

VERBE REFLEXIVE

A se spăla

Eu	m-am	spălat	Noi	ne-am	spălat
Tu	te-ai		Voi	v-aţi	
El, ea	s-a		Ei, ele	s-au	

A-şi cumpăra

Eu	mi-am	cumpărat	Noi	ne-am	cumpărat
Tu	ţi-ai		Voi	v-aţi	
El, ea	şi-a		Ei, ele	şi-au	

EXEMPLE:

1) *A zvîcnit de cîteva ori inima, o bătaie*
de clopot i-a sunat în urechi şi badea
Cireş s-a prăbuşit la pămînt.
(Ion Druţă)

2) *Eu am trăit cu adevărat*
Şi-am suferit, şi am sperat...
(Nicolae Dabija)

3) *Calul i-a cerut lui Făt-Frumos să-l*
hrănească şapte săptămîni cu orz
muiat în lapte.

4) *S-a stins soarele cel bun*
Eu mă culc, poveşti îmi spun.
(Grigore Vieru)

5) *Limba noastră-i foc ce arde*
Într-un neam ce fără veste
S-a trezit din somn de moarte
Ca viteazul din poveste.
(Alexei Mateevici)

6) *În rostirea ei bătrînii*
Cu sudori sfinţit-au ţara.
(Alexei Mateevici)

7) *Să vorbim în limba noastră,*
Limba mamei, limba cea,
Care-ai plîns-o
Şi-ai cîntat-o
Şi-ai visat-o dumneata.
(Nicolae Esinencu)

INDICATIVUL. IMPERFECTUL

CE FĂCEAM?

Cînd a început să plouă, eu alergam spre acasă.

Cînd eram mic, eu citeam cîte patru ore pe zi, iar acum...

A LUCRA, A ÎNŢELEGE, A TRECE, A CITI

PERFECTUL COMPUS (CE AM FĂCUT?)		IMPERFECTUL (CE FĂCEAM?)			
Eu am	lucrat	Eu lucram	înţelegeam	treceam	citeam
Tu ai	înţeles	Tu lucrai	înţelegeai	treceai	citeai
El, ea a	trecut	El, ea lucra	înţelegea	trecea	citea
Noi am	citit	Noi lucram	înţelegeam	treceam	citeam
Voi aţi		Voi lucraţi	înţelegeaţi	treceaţi	citeaţi
Ei, ele au		Ei, ele lucrau	înţelegeau	treceau	citeau

NOTA BENE!

I-II + am
III-IV + eam

A se întîlni	**A-şi întîlni**
Eu mă întîlneam	îmi întîlneam
Tu te întîlneai	îţi întîlneai
El, ea se întîlnea	îşi întîlnea
Noi ne întîlneam	ne întîlneam
Voi vă întîlneaţi	vă întîlneaţi
Ei, ele se întîlneau	îşi întîlneau

NOTA BENE!

A fi
Eu eram
Tu erai
El, ea era
Noi eram
Voi eraţi
Ei, ele erau

EXEMPLE:

1) *Şi era una la părinţi*
Şi mîndră-n toate cele...
(Mihai Eminescu)

2) *În copilărie mergeam des la mănăstirea Căpriana, e un aer deosebit acolo.*

3) *Călcam pe iarba mătăsoasă şi simţeam că zbor de bucurie.*

4) *Dacă tu ştiai problema astei vieţi cu care lupt.*
(Mihai Eminescu)

5) *Înainte vreme domnii ţării nu se ruşinau să-şi lucreze chiar ei pămîntul. La fel făcea şi Alexandru cel Bun.*
(Nicolae Dabija)

MODUL INDICATIV
VIITORUL

Viitorul literar

CE VOI FACE?

Viitorul popular

- Ce vei face duminică?
- Voi merge la Grădina Botanică.

- Ai să vii mîine la bunicul?
- O să vin.

Persoana	Viitorul literar	
	a lucra, a vedea, a înţelege, a trăi	
Eu	voi	lucra, vedea înţelege, trăi
Tu	vei	
El, ea	va	
Noi	vom	
Voi	veţi	
Ei, ele	vor	

Persoana	Viitorul literar			
	a se pregăti		*a-şi pregăti*	
Eu	mă voi	pregăti	îmi voi	pregăti
Tu	te vei		îţi vei	
El, ea	se va		îşi va	
Noi	ne vom		ne vom	
Voi	vă veţi		vă veţi	
Ei, ele	se vor		îşi vor	

Persoana	Conjunctivul Timpul prezent	Viitorul popular (2 forme)	
	A vedea	*A vedea*	
Eu	să văd	o să văd	am să văd
Tu	să vezi	o să vezi	ai să vezi
El, ea	să vadă	o să vadă	are să vadă
Noi	să vedem	o să vedem	avem să vedem
Voi	să vedeţi	o să vedeţi	aveţi să vedeţi
Ei, ele	să vadă	o să vadă	au să vadă

EXEMPLE:

1) *Mamă, o să te învăţ să mergi cu bicicleta.*
(Spiridon Vangheli)

2) *Cînd vei absolvi liceul, vom merge în Grecia.*

3) *Dar ce va spune rîndunica?*
(Spiridon Vangheli)

4) *Nu veţi plînge-atunci amarnic,*
Că vi-i limba prea săracă.
(Alexei Mateevici)

5) *Cînd te vei face mare, o să faci cum vei vrea tu, dar acum că eşti mic, să nu ieşi din vorba mea.*
(I.Al.Brătescu-Voineşti)

6) *Eu o să zbor; voi să rămîneţi nemişcaţi.*
(I.Al. Brătescu-Voineşti)

NOTA BENE!

A avea
(prez. indic.)
Eu am
Tu ai
El, ea are
Noi avem
Voi aveţi
Ei, ele au

MODUL CONJUNCTIV

CE SĂ FAC?

- Vreau să citesc ceva despre animale.
- Să vă propun despre cele exotice?

- Să telefonezi, te rog, cînd vei ajunge acasă.
- Bine, mamă..

Compară!

	Indicativul	Conjunctivul
	Prezent	
	A dansa	
Eu	dansez	să dansez
Tu	dansezi	să dansezi
El, ea	dansează	să danseze
Noi	dansăm	să dansăm
Voi	dansaţi	să dansaţi
Ei,ele	dansează	să danseze

	Conjunctivul			
	Prezent		**Perfect (trecut)**	
	A citi, a vedea			
Eu	să citesc	să văd	să fi	
Tu	să citeşti	să vezi	să fi	
El, ea	să citească	să vadă	să fi	citit
Noi	să citim	să vedem	să fi	văzut
Voi	să citiţi	să vedeţi	să fi	
Ei, ele	să citească	să vadă	să fi	

NOTA BENE!

A se gîndi	*A-şi scrie*
Eu să mă gîndesc	să-mi scriu
Tu să te gîndeşti	să-ţi scrii
El, ea să se gîndească	să-şi scrie
Noi să ne gîndim	să ne scriem
Voi să vă gîndiţi	să vă scrieţi
Ei, ele să se gîndească	să-şi scrie

EXEMPLE:

1) *Mowgli prefera să meargă cu Bagheera în desişul pădurii şi să privească cum pantera poate să-şi dobîndească hrana.*
2) *Să nu fi plouat ieri, am fi mers în excursie.*
3) *E bine să ştii multe limbi.*
4) *Vă rog să chemaţi medicul.*
5) *Una este să ai cărţi,*
Alta este să ai carte. (Vasile Romanciuc)
6) *Sandi, să asculţi de mămica!*
(I.Al. Brătescu-Voineşti)

MODUL IMPERATIV

- Cum sînt răii, mămico?
- Uitaţi-vă în oglindă!
(Constantin Dragomir)

CONJUGĂRI

A cînta 1 (Tu) Cîntă! - Nu cînta! (Voi) Cîntaţi! - Nu cîntaţi!	2 **A tăcea** (Tu) Taci! - Nu tăcea! (Voi) Tăceţi! - Nu tăceţi!
A alege 3 (Tu) Alege! - Nu alege! (Voi) Alegeţi - Nu alegeţi!	4 **A citi** (Tu) Citeşte! - Nu citi! (Voi) Citiţi! - Nu citiţi!

Compară!

Verbul	Indicativ prezent	Imperativ
a dormi	tu dormi	dormi !
a merge	tu mergi	mergi !
a coborî	el coboară	coboară !
a cînta	el cîntă	cîntă !
a scrie	el scrie	scrie !

NOTA BENE!

A se întîlni		**A-şi aduce**	
Întîlneşte-te!	Nu te întîlni!	Adu-ţi!	Nu-ţi aduce!
Întîlniţi-vă!	Nu vă întîlniţi!	Aduceţi-vă!	Nu vă aduceţi!

EXEMPLE:

1) *Drăguţule bace, dă -ţi oile-ncoace...* (Mioriţa)
2) *Învăţaţi -i (pe fii), mame, dragostea de ţară!*
3) *Ce clipă grea!*
Peşti ai oceanelor, opriţi-vă înotul!
Flori ale cîmpului, păstraţi-vă mireasma...
(Geo Bogza)

4) *Cheamă -i, Doamne, înapoi,*
Că şi-aşa au dus-o prost.
Şi fă-i tineri cum au fost,
Fă -i mai tineri decît noi.
(Adrian Păunescu)
5) *Învaţă de la nufăr să fii mereu curat!*
(Lirica norvegiană)

MODUL CONDIȚIONAL

- Dacă ai avea mulți bani, ce ai face?
- Aș cumpăra multe lucruri utile și aș merge la o casă de copii ca să le împart.

CE AȘ FACE?

TIMPUL PREZENT/ VIITOR (AZI, MÎINE) A ÎNVĂȚA			TIMPUL TRECUT (IERI) A ÎNVĂȚA		
Eu	aș	învăța	Eu	aș	fi învățat
Tu	ai		Tu	ai	
El, ea	ar		El, ea	ar	
Noi	am		Noi	am	
Voi	ați		Voi	ați	
Ei, ele	ar		Ei, ele	ar	

	a se îmbrăca		*a-și îmbrăca*	
Eu	m-aș	îmbrăca (fi îmbrăcat) *timpul trecut*	mi-aș	îmbrăca (fi îmbrăcat) *timpul trecut*
Tu	te-ai		ți-ai	
El, ea	s-ar		și-ar	
Noi	ne-am		ne-am	
Voi	v-ați		v-ați	
Ei, ele	s-ar		și-ar	

EXEMPLE:

1) *Aș vrea să mergi la spectacol.*
2) *Dacă ieri ar fi fost cald, aș fi mers cu părinții la mare.*
3) *De-ar ști omul ce-ar păți, dinainte s-ar păzi.*
4) *Bată-te-ar norocul!*
5) Dacă n-ar fi iubirea, m-aș speria de viață.
(Grigore Vieru)
6) [*Prepelița*] *ar fi vrut să se rupă în două: jumătate să plece cu copiii sănătoși, iar jumătate să rămînă cu puiul schilod.*
(I.Al.Brătescu-Voinești)
7) *Astăzi chiar de m-aș întoarce A-nțelege n-o mai pot*...(Mihai Eminescu)
8) *M-aș întîlni azi cu tine, dar am antrenament.*
9) *Dacă nu ai fi fost atent, ți-ai fi fracturat piciorul.*

VERBELE NEREGULATE

A FI, A AVEA, A MÎNCA, A DA, A STA, A LUA, A BEA, A VREA, A USCA și A RELUA, A REDA etc.

Verbul	Timpul / persoana	Modul indicativ: Prezent (ce fac?)	Modul indicativ: Imperfect (ce făceam?)	Modul indicativ: Perfect compus (ce am făcut?)		Modul indicativ: Viitor (ce voi face?)		Modul conjunctiv: Prezent (ce să fac?)	Modul conjunctiv: Perfect (ce să fi făcut?)		Modul condițional: Prezent (ce aș face?)		Modul condițional: Perfect (ce aș fi făcut?)	
A DA A BEA A STA A VREA	eu	dau	dădeam	am		voi		să dau	să fi		aș		aș fi	
	tu	dai	dădeai	ai		vei		să dai	să fi		ai		ai fi	
	el,ea	dă	dădea	a	dat	va	da	să dea	să fi	dat	ar	da	ar fi	dat
	noi	dăm	dădeam	am		vom		să dăm	să fi		am		am fi	
	voi	dați	dădeați	ați		veți		să dați	să fi		ați		ați fi	
	ei, ele	dau	dădeau	au		vor		să dea	să fi		ar		ar fi	
A MÎNCA	eu	mănînc	mîncam	am		voi		să mănînc	să fi		aș		aș fi	
	tu	mănînci	mîncai	ai		vei		să mănînci	să fi		ai		ai fi	
	el,ea	mănîncă	mînca	a	mîncat	va	mînca	să mănînce	să fi	mîncat	ar	mînca	ar fi	mîncat
	noi	mîncăm	mîncam	am		vom		să mîncăm	să fi		am		am fi	
	voi	mîncați	mîncați	ați		veți		să mîncați	să fi		ați		ați fi	
	ei, ele	mănîncă	mîncau	au		vor		să mănînce	să fi		ar		ar fi	
A USCA	eu	usuc	uscam	am		voi		să usuc	să fi		aș		aș fi	
	tu	usuci	uscai	ai		vei		să usuci	să fi		ai		ai fi	
	el,ea	usucă	usca	a	uscat	va	usca	să usuce	să fi	uscat	ar	usca	ar fi	uscat
	noi	uscăm	uscam	am		vom		să uscăm	să fi		am		am fi	
	voi	uscați	uscați	ați		veți		să uscați	să fi		ați		ați fi	
	ei, ele	usucă	uscau	au		vor		să usuce	să fi		ar		ar fi	
A LUA	eu	iau	luam	am		voi		să iau	să fi		aș		aș fi	
	tu	iei	luai	ai		vei		să iei	să fi		ai		ai fi	
	el,ea	ia	lua	a	luat	va	lua	să ia	să fi	luat	ar	lua	ar fi	luat
	noi	luăm	luam	am		vom		să luăm	să fi		am		am fi	
	voi	luați	luați	ați		veți		să luați	să fi		ați		ați fi	
	ei, ele	iau	luau	au		vor		să ia	să fi		ar		ar fi	

ADVERBUL

- Noaptea a plouat?
- Da, ploaia ce a căzut noaptea trecută a vopsit totul în albastru.

LOCUŢIUNI ADVERBIALE

De obicei, pe de rost, zi cu zi, ici-colo, vrînd-nevrînd, cu siguranţă, cu de-a sila, în special, de-a lungul, zi şi noapte, cu orice preţ, mai mult, de asemenea, ieri-seară, din cînd în cînd, pas cu pas, de-a lungul, unde şi unde, de aceea, cel puţin

Gradele de comparaţie

- **Pozitiv:** Ana locuieşte departe.
- **Comparativ:** Ana locuieşte mai departe decît (ca) mine.
  Ana locuieşte tot atît de departe ca mine.
  Ea este mai puţin vorbăreaţă ca mine.
- **Superlativ:** Ana locuieşte cel mai departe din clasă.
  Ana locuieşte cel mai puţin departe.
  Ana locuieşte foarte departe.

EXEMPLE:

1) *A fost odată ca-n poveşti,*
A fost ca niciodată,
Din rude mari împărăteşti,
O prea frumoasă fată.
(Mihai Eminescu)

2) *Ziua ninge, noaptea ninge, dimineaţa ninge iară.*
(Vasile Alecsandri)

3) *De atunci au început zile triste pentru bietul pui.*
(I.Al.Brătescu-Voineşti)

4) *Dacă totuşi e nevoit să scoată o vorbă, o spune rar şi încet.* (Ion Druţă)

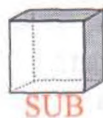
5) *Sus de ce ţii capul,*
De ce nu-l cobori?
(Grigore Vieru)

6) *Îl vède azi, îl vede mîni,*
Astfel dorinţa-i gata...
(Mihai Eminescu)

7) *Şi pas cu pas pe urma ei*
Alunecă-n odaie. (Mihai Eminescu)

PREPOZIŢIA

-Mergi la liceu?
-Nu, în excursie.

- Cu ce autobuz ajung la Grădina Botanică?
- Cu autobuzul nr. 5.

PREPOZIŢII
În, pe, după, către, contrar, dinspre, dintre, graţie, conform, din, la, cu etc.

PE

- Unde se află şcoala de muzică?
- Vezi clădirea cea de piatră? Acolo este.

LOCUŢIUNI PREPOZIŢIONALE
În preajma, pe deasupra, în dreptul, în urma, faţă de, afară de, în caz de, de-a latul, în schimbul, aproape de, în caz de, din cauza, în scopul, în vederea, în josul, pe parcursul, la un loc cu

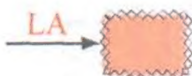

Cu genitiv (a cui?)
- asupra, contra, înaintea, împrejurul, împotriva
- în faţa, în ciuda, în baza, din cauza, în vederea

Cu dativ (cui?)
graţie, mulţumită, datorită, contrar, conform, potrivit

NOTA BENE!

Locul:
în, la, lîngă, pe, pe la, sub, deasupra

Comparaţia:
ca, decît, cît

Merg: - la Paris (oraş)
- în Franţa (ţară)

Vin: - de la Paris
- din Franţa

EXEMPLE:

1) *Munca este brăţară de aur.*
2) *Cerul era senin, soarele se juca cu nouraşii.* (Constantin Dragomir)
3) *Ninge flori de nea frumoase argintînd cărări şi case.* (Nichita Stănescu)
4) *Cu tot neamul ne-adunăm*
La bunici în Casa Mare
Şi în zi de sărbătoare
Ca la moldoveni cîntăm. (Constantin Dragomir)
5) *Lecţiile de azi au fost conform orarului.*
6) *Verişorul meu a obţinut premiul întîi la olimpiada republicană datorită cunoştinţelor sale foarte bune.*
7) *În livadă creşteau vişini, pruni şi meri.*
8) *Nici mi-i foame,*
nici mi-i sete,
Ci mi-i dor
de codrul verde. (Folclor)

CONJUNCȚIA

Ion **și** Andrei pleacă la școală.

Împăratul Verde nu avea feciori, **ci** numai fete. (Ion Creangă)

- **Chiar dacă** tu ai spart geamul, nu te voi pedepsi. Știu că nu ai făcut-o intenționat.

DUPĂ FORMĂ

Simple: că, și, să, dacă, dar, fie, iar
Compuse: ca să, ci și, cum că, deoarece, deși
Locuțiuni conjuncționale: cu toate că, ori de cîte ori, în afară că, după ce, odată ce, și cu, cît și, dar și

- Mama a văzut **că** am golit un borcan cu dulceață, **dar** nu s-a supărat.

- Ana scrie mai frumos **decît** tine.

DUPĂ RAPORTURI SINTACTICE

Conjuncții coordonatoare:
- copulative: și, nici, precum și
- adversative: dar, iar, însă, ci
- conclusive: deci, așadar, prin urmare
- disjunctive: fie, sau, ori, sau...sau

Conjuncții subordonatoare:
- cauzale: căci, că, deoarece, din cauză că, fiindcă, pentru că
- modale: întrucît, cum, după cum, precum
- condiționale: dacă, cum, oare, cînd, de unde nu
- concesive: chiar dacă, nici dacă, chiar de, nici de
- temporale: pe cînd, de cînd, pînă cînd, cîtă vreme
- de loc: de pe unde, pe unde, dincotro, încotro

EXEMPLE:

1) *Nicolae sta în grădină, pe banca de piatră, sub tei **și** trăgea din ciubuc fum plin de miresme.* (Mihail Sadoveanu)
2) *A fost odată un împărat mare și viteaz, **dar** rău.* (Barbu Delavrancea)
3) *O luptă-i viața, **deci** te luptă // Cu dragoste de ea, cu dor.* (George Coșbuc)
4) *Îmi opresc trei lei, **fiindcă** am avut trei pîini.* (Ion Creangă)
5) *De-ar fi-n a mea putință să fac **precum** doresc...* (Vasile Alecsandri)
6) ***Dacă** mărturisești, scapi cu mai puțină pedeapsă.* (Mihail Sadoveanu)
7) *În casa unui prieten eu am să mă așez, **chiar dacă** nu mă poftește nimeni.* (Mihail Sadoveanu)
8) *M-am dus **pînă unde** am văzut lumină.* (Ion Creangă)

INTERJECȚIA

- Aho! Aho! Copii şi fraţi…

- Au, mă doare!

- Of! Miroase a fum?!
- Vai, am uitat prăjitura în cuptor.

Adresări: măi, mă, fă, fa, bre, ehei, ei, ha
Atenționări : ia, iacă, iată, uite, ian
Senzații / stări sufletești: ah, oh, brr, ura, ha, o, vai, halal, ptiu
Acte de voință: haide, hai, hep, na, hei, stop
Onomatopee: cotcodac!, mor!, buf!, cip-cirip!, cioc-cioc!, pui-pui!, boc!, pif!, miau!

- Brr! Cît e de frig!
- Hai mai rabdă un pic.

- A-a-a!
- Nani-nani-nani, puiul mamei.

Interjecții
- *simple:* a!, ah!, vai!, buf! dec, of, ptiu, uf, hei, ehe, hm
- *compuse:* iacă; tic-tac!, pîș-pîș!, zdronca- zdronca!, nani-nani!

- Groh-groh-groh!
- Cucurigu-u-u!
- Cotcodac!
- Ham-ham-ham!

EXEMPLE:

1) *Scoală, mă! Aici ai adormit, pricopsitule? (Ion Creangă)*
2) *Ia, lasă-mă, monșer...* (Ion Luca Caragiale)
3) *O, dacă și tu, Răzvane, ai simți așa de tare*
Mîndra patimă de-a crește tot mai mare și mai mare.
(Bogdan-Petriceicu Hasdeu)
4) *Mai bine ia-ți traista și hai la drum.* (Radu Tudoran)
5 *Aude înaintea lui – parc-ar veni de la deal – un sunet ușor în zăpada moale. Pîș-pîș! Poate să fie o vulpe.* (Mihail Sadoveanu)
6) *Deodată se auzi prin pădure glasul ursului mor! mor! mor!* (Petre Ispirescu)

Lucrarea se adresează publicului studios: elevilor, studenţilor, profesorilor, tuturor doritorilor de a cunoaşte limba română.

Lucrarea conţine un set din 49 de tabele şi scheme cu caracter aplicativ, practic care au menirea de a facilita studierea gramaticii în plan funcţional.

Avem speranţa că setul propus va deveni un instrument util în procesul de predare-învăţare a limbii române, va spori interesul faţă de gramatică, va contribui la o mai bună însuşire a limbii române.

Tabelele şi schemele vizate pot fi utilizate cu succes atît în instituţiile cu limba română de instruire, cît şi în cele alolingve, precum şi în grupele extraşcolare de studiere/cultivare a limbii române de către diferite persoane.